

Andrea ENRIA

Valvontaelimen puheenjohtaja

Merkittäville luottolaitoksille

SSM-2020-0154

1.4.2020

IFRS 9 ja koronaviruspandemia (COVID-19)

Hyvä vastaanottaja

EKP:n pankkivalvonta seuraa tiiviisti koronaviruspandemian kehitystä ja riskejä, joita sen aiheuttama sokki saattaa aiheuttaa merkittävien luottolaitosten toiminnan turvallisuudelle ja vakaudelle ja niiden kyvyille jatkaa reaalityalouden rahoittamista.

Poikkeuksellisen epävarmassa nykytilanteessa on pyrittävä vähentämään luottolaitosten omien varojen ja IFRS 9 -standardiin perustuvien tilinpäätösten äkillisiä muutoksia. EKP:n pankkivalvonta suosittikin 20.3.2020 antamassaan lehdistötiedotteessa (ks. [ECB Banking Supervision provides further flexibility to banks in reaction to coronavirus](#)), että luottolaitokset soveltaisivat IFRS 9 -standardia koskevia vakavaraisuusasetuksen siirtymäsäännöksiä ja välttäisivät käyttämästä IFRS9-malleissaan liian suhdannepainotteisia oletuksia varausten määrittämiseksi. Lisäksi EKP:n pankkivalvonta toimittaa merkittäville luottolaitoksille keskitettyjä makrotalouden skenaarioita IFRS 9 -standardin mukaisiin mallinnustarkoituksiin.

IFRS 9 -standardia koskevia vakavaraisuusasetuksen siirtymäsäännöksiä on erityisen suositeltavaa alkaa soveltaa täysimääräisesti myös niissä luottolaitoksissa, jotka ovat tähän mennessä soveltaneet vain ns. staattista komponenttia.

Tässä kirjeessä annetaan merkittäville luottolaitoksille lisäohjeistusta ja suosituksia ennusteiden käytöstä, jotta arviot odotettavissa olevista luottotappioista eivät perustuisi liian suhdannepainotteisiin oletuksiin koronaviruspandemian aikana. Kirjeen liitteessä annettava ohjeistus koskee erityisesti luottoriskin merkittävän lisääntymisen ryhmäkohtaista arviointia, pitkän aikavälin makrotalousennusteiden käyttöä ja tiettyjä vuosia koskevien makrotalousennusteiden käyttöä.

IFRS 9 -standardin mukaan kaikkien merkittävien luottolaitosten on tehtävä varauksistaan omat oletuksensa ja päätöksensä. EKP:n pankkivalvonta kuitenkin toivoo laitosten ottavan ohjeistuksen huomioon odotettavissa olevien luottotappioiden arvioinnissa, sillä näinä erittäin epävarmoina aikoina koronaviruspandemian vaikutuksesta ei ole juurikaan saatavilla järkevää ja perusteltavissa olevaa tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota. Luottolaitosten odotetaan hyödyntävän ohjeistusta jo lähiviikkojen aikana, kun ne viimeistelevät vuoden lopun tietojen julkistamista ja laativat IFRS:n perusteella osavuositarkastuksiaan vuoden 2020 ensimmäiseltä neljännekseltä.

Tavanomaiset mallinusoletukset ja -menetelmät voivat osoittautua poikkeusoloissa riittämättömiksi. Merkittävien luottolaitosten onkin kiinnitettävä aivan erityistä huomiota tulevan kehityksen kannalta välttämättömien mallipäivitysten ja -muutosten sekä ns. korjaavien mallien (overlays) hallintaan.

Omia varoja ja tilinpäätöksiä on suojattava suhdannekäänteessä liian suurilta muutoksilta. Näin voidaan välttää pankkien luotonannon supistuminen suhdanteen vuoksi ja varmistaa, että luottolaitosten julkistamat tiedot ovat kaikesta epävarmuudesta huolimatta edelleen luotettavia, johdonmukaisia ja vertailukelpoisia.

Tämä yleisohjeistus vastaa EU:n muiden valvontaviranomaisten ja kansainvälisten elinten tuoreita julkilausumia IFRS 9 -standardin käytöstä koronaviruspandemian aikana. Julkilausumia ovat antaneet muun muassa Euroopan pankkiviranomainen¹, Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen² ja kansainvälinen tilinpäätösstandardilautakunta³. EKP arvostaa viranomaisten ja elinten aloitteita ja kehottaa kaikkia merkittäviä luottolaitoksia noudattamaan niiden ohjeistusta. Eri aloitteissa selkeytetään IFRS 9 -standardiin sisältyvää harkinnanvaraa ja ohjeistetaan luottolaitoksia siitä, miten huojennustoimenpiteet, kuten maksuajan pidennys, takaukset ja muut velallisten tukitoimet, tulisi ottaa lukuun luottoriskin merkittävää lisääntymistä koskevissa arvioissa ja odotettavissa olevien luottotappioiden estimoinnissa.

Luottolaitokset voivat luottaa siihen, että EKP:n pankkivalvonta aikoo jatkaa koronaviruspandemiaan liittyvän kehityksen seuraamista. Se saattaa ryhtyä lisätoimiin ja/tai antaa merkittäville luottolaitoksille lisäohjeistusta muun muassa IFRS:n mukaisesta tilinpäätösraportoinnista, mikäli ne ovat tarpeen laitosten julkaisemien tietojen luotettavuuden ja paikkansapitävyyden takaamiseksi. EKP:n pankkivalvonta koordinoi toimiaan EU:n muiden valvontaviranomaisten ja kansainvälisten elinten kanssa.

Ystävällisin terveisin

[allekirjoitus]

Andrea Enria

---

1 <https://eba.europa.eu/eba-provides-clarity-banks-consumers-application-prudential-framework-light-covid-19-measures>

2 <https://www.esma.europa.eu/document/esma-statement-markets-and-covid-19>

3 <https://www.ifrs.org/news-and-events/2020/03/application-of-ifrs-9-in-the-light-of-the-coronavirus-uncertainty/>

Ohjeistusta ennusteiden käyttämisestä odotettavissa olevien luottotappioiden arvioimiseksi koronaviruspandemian aikana

Koronaviruspandemia johtaa epäilemättä taloudellisen toiminnan merkittävään ja nopeaan supistumiseen niin euroalueella kuin maailmanlaajuisesti. Rahoitusmarkkinoilla on ollut sokin vuoksi suuria heilahteluja, ja niin viranomaiset kuin analyytikot heikentävät makrotalousennusteitaan pandemian hillitsemiseksi asetettujen yhä ankarampien sosiaalisen kanssakäymisen rajoitustoimenpiteiden myötä. Samaan aikaan valtiot ja keskuspankit euroalueella ja sen ulkopuolella ryhtyvät laajakantoisiin toimiin yritysten ja kotitalouksien tukemiseksi markkinoiden myllerryksessä. Taloudellisen toiminnan voidaankin odottaa elpyvän nopeasti rajoitustoimenpiteiden poistamisen jälkeen.

IFRS 9:n mukaan luottolaitosten on otettava odotettavissa olevien luottotappioiden arvioinnin yhteydessä huomioon ”*järkevää ja perusteltavissa olevaa informaatiota, joka on raportointipäivänä saatavissa ilman kohtuuttomia kustannuksia tai ponnisteluja ja joka koskee toteutuneita tapahtumia, vallitsevia olosuhteita ja ennusteita tulevista taloudellisista olosuhteista*” (ks. IFRS 9, kappale 5.5.17 kohta c). EKP:n pankkivalvonta on tietoinen siitä, että merkittävällä luottolaitoksilla on erittäin epävarmassa nykytilanteessa hyvin vähän järkevää ja perusteltua tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota, ja pitkän aikavälin yksityiskohtaisten ennusteiden laatiminen on hyvin haastavaa.

Seuraavassa esitetään kansainvälisten tilinpäätösstandardien hengen ja kirjaimen mukaisia lisänäkökohtia, jotka EKP vakavaraisuuden valvontaviranomaisena odottaa merkittävien luottolaitosten ottavan huomioon, kun ne arvioivat odotettavissa olevia luottotappioita ennusteiden perusteella.

1) Luottoriskin merkittävän lisääntymisen ryhmäkohtainen arviointi

Arviot odotettavissa olevista luottotappioista reagoivat herkästi makrotalouden ennusteisiin. EKP:n pankkivalvonnan saaman aineiston mukaan BKT-näkymien heikentyminen voi suurentaa huomattavasti maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä (PD). PD:n ja joidenkin muiden indikaattorien perusteella päätetään, siirretäänkö rahoitusinstrumentti vaiheesta 1 vaiheeseen 2. Se, miten lyhyen aikavälin BKT-ennusteet ekstrapoloidaan rahoitustoiminnan jäljellä olevaan maturiteettiin, saattaa vaikuttaa luottotappiovarauksiin enemmän kuin lyhyen aikavälin makrotalousennuste. Lyhyttä aikaväliä pidemmälle ulottuvat ekstrapolaatiot ovat myös kaikkein epävarmimpia varsinkin tällä hetkellä, kun jopa lyhyen aikavälin näkymät ovat muuttuneet hyvin epävakaisiksi.

Kun käytetään makrotalousennusteita ja muita vain kokonaistasolla saatavilla olevia tietoja,⁴ PD:n suureneminen saattaa viitata siihen, että ryhmäkohtaisesti arvioitujen salkkujen luottoriski on lisääntynyt kokonaistasolla merkittävästi, vaikka suureneminen ei todennäköisesti vaikuta kaikkiin asiakkaisiin samalla tavalla.

---

4 Tämä seikka on erityisen tärkeä nykytilanteessa. Ryhmäkohtaisesti arvioitujen tavanomaisten tekijöiden (kuten talousnäkymät, yksityisasiakkaiden työllisyystilanne tietyillä toimialoilla tai tiettyjen työnantajien palveluksessa) lisäksi jopa yksittäin arvioidut tekijät reagoivat nyt hyvin herkästi makrotalouden skenaarioihin.

Näin ollen merkittävien luottolaitosten odotetaan

- harkitsevan ylhäältä alaspäin suuntautuvan lähestymistavan käyttöä vaiheiden välisissä siirroissa (ks. IFRS 9:n kappale B5.5.6 ja IE39)
- kirjaavan kyseistä lähestymistapaa käytettäessä koko voimassaoloajalta odotettavissa olevat luottotappiot rahoitusvarojen suhteellisesta osuudesta, johon liittyvän luottoriskin arvioidaan lisääntyneen merkittävästi; tällöin ei tarvitse määrittää, missä yksittäisissä rahoitusinstrumenteissa luottoriski on lisääntynyt merkittävästi.

2) Pitkän aikavälin makrotaloudellisten ennusteiden käyttö

IFRS 9:n mukaan että informaation olennaisuus vähenee ennustehorisontin pidentyessä.⁵ Standardissa painotetaan lisäksi toteutumatiетоjen merkitystä.⁶ Standardin säännösten perusteella voidaankin katsoa, että pitkän aikavälin makrotalousnäkömät ovat merkityksellisin estimointiperuste, jos tietyt ennusteita varten ei ole luotettavaa aineistoa.⁷

Koska EKP:n pankkivalvonta ei julkaise säännöllisesti pitkän aikavälin makrotalousennusteita, merkittäviä luottolaitoksia kannustetaan käyttämään omaa makrotalousutkimustaan ja luotettavia ulkoisia tietolähteitä.

Merkittävien luottolaitosten odotetaan

- käyttävän saatavilla olevaa toteutumatiетоa mutta vain, jos tieto kuvastaa pitkän aikavälin horisonttia eikä sisällä vääristymiä;
- tarkastelevan tietoja vähintään yhdeltä kokonaiselta suhdannekierrolta tai oikaistuja tietoja vinoumien tai muiden ns. ajallisten vääristymien (recency biases) välttämiseksi silloin, kun toteumatieto on riippuvainen makrotaloudellisista muuttujista.

3) Tiettyjen vuosien makrotalousennusteiden käyttäminen

EKP julkaisee neljä kertaa vuodessa euroalueen talousnäkömät koskevat eurojärjestelmän ja EKP:n asiantuntijoiden arviot, jotka ulottuvat vähintään kolmen vuoden päähän.

5 "Odotettavissa olevia luottotappioita koskeva arvio ei edellytä yksityiskohtaista arviointia kaukana tulevaisuudessa olevista kausista – yhteisö voi ekstrapoloida ennusteet tällaisille kausille saatavilla olevan yksityiskohtaisen informaation perusteella." (ks. IFRS 9, kappale B5.5.50).

6 "Aiempaa toteutumaa koskeva tieto on tärkeä tuki tai perusta, jonka pohjalta odotettavissa olevat luottotappiot määritetään. [...] Joskus oikaisematon aiempaa toteutumaa koskeva tieto saattaisi olla paras järkevä ja perusteltavissa oleva informaatio riippuen aiempaa toteutumaa koskevan tiedon luonteesta ja siitä, milloin sitä koskevat laskelmat on tehty, verrattuna raportointipäivän olosuhteisiin ja tarkasteltavana olevan rahoitusinstrumentin ominaispiirteisiin [...] (ks. IFRS 9, kappale B5.5.52).

7 Tämä periaate löytyy myös Yhdysvaltain tilinpäätösstandardilautakunnan (Financial Accounting Standards Board, FASB) laatimista tilinpäätösstandardeista (ks. FASB Accounting Standards, Codification 326-20-30-9).

Viimeisimmät arviot julkaistiin 12.3.2020, ja niissä on otettu huomioon helmikuun 2020 loppuun mennessä saatavilla olleet tiedot.⁸ EKP toteaa, että vaikka talousnäkymät ovat maaliskuun 2020 arvioiden mukaan heikkenemässä koronaviruspandemian vuoksi, arvioihin ei sisälly monissa maissa maaliskuussa asetettujen sulkutoimien eikä sosiaalisen kanssakäymisen ankarien rajoitusten vaikutusta. Niissä ei ole otettu myöskään huomioon useiden jäsenvaltioiden maaliskuussa ilmoittamia ja toteuttamia ennennäkemättömiä julkisia tukitoimenpiteitä.

Kun merkittävät luottolaitokset käyttävät estimaateissaan kausiennusteita vuoden 2020 ensimmäiseltä neljännekseltä, niiden tulisi

- käyttää lähtökohtana euroalueen talousnäkyviä koskevia EKP:n asiantuntijoiden arvioita maaliskuulta 2020
- päivittää EKP:n asiantuntija-arviot punnitun tiedon pohjalta niin, että niissä otetaan huomioon useiden maiden asettamat sulkutoimet ja sosiaalisen kanssakäymisen ankarat rajoitukset sekä eri maissa ilmoitetut ja toteutetut huomattavat julkiset tukitoimenpiteet
- käyttää talouden mahdollisen elpymisen suhteen asiantuntevaa harkintaa pitkän aikavälin trendissä ja ottaa huomioon, että EKP hyväksyy epävarman nykytilanteen vuoksi arviot, joiden mukaan elpyminen voi alkaa vuonna 2020.

EKP aikoo julkaista seuraavat arviot euroalueen talousnäkyvistä 4.6.2020. Ne perustuvat kansallisten keskuspankkien laatimiin maakohtaisiin ennusteisiin. Merkittävien luottolaitosten odotetaan ottavan nämä tulevat arviot huomioon laatiessaan osavuositarkastuksiaan kesäkuun lopulta 2020.

Jotta merkittävät luottolaitokset voisivat sisällyttää odotettavissa olevia luottotappioita koskeviin malleihin tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota, ne laativat yleensä makrotaloudellisen perusskenaarion. Merkittävien luottolaitosten tulisi tällöin

- tarkastella tiettyjä vuosia koskevia makrotalousennusteita ja pitkän aikavälin ennusteita, kuten jo todettiin
- ottaa nämä ennusteet lukuun perusskenaariossa ja painottaa ennusteet niiden merkityksellisyyden perusteella
- antaa lyhyen aikavälin näkymissä suurempi painoarvo tietyn kauden makrotalousennusteelle ja pienentää painoarvoa järjestelmällisesti, kun ennusteen merkityksellisyys vähenee kauemmaksi tulevaisuuteen ulottuvissa aikahorisonteissa
- käyttää pitkän aikavälin ennustetta (esim. BKT:n pitkän aikavälin kasvuvauhtia) aina, kun tietyn ajanjakson ennuste ei ole enää merkityksellinen.

Euroalueen talousnäkyviä koskevat EKP:n asiantuntija-arviot kattavat ainoastaan kuluvaan vuoteen ja kaksi seuraavaa kalenterivuotta, ja arvioihin sisältyvän epävarmuuden vaihteluvälit suurenevät

---

⁸ https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202003_ecbstaff~dfa19e18c4.fi.html#toc6 ja neljännesvuosittaiset tiedot <https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/index.en.html>

huomattavasti tarkastelujaksolla. Siksi EKP katsoo nykyisestä kriisistä huolimatta, että luottolaitosten tulisi käyttää ainoastaan asiantuntija-arvioiden kattamia tarkastelujaksoja kauemmaksi ulottuvia pitkän aikavälin ennusteita. Kuten aiemmin todettiin, laitosten odotetaan arvioivan, täytyykö niiden palata nopeammin käyttämään pitkän aikavälin ennusteita. Erittäin epävarman nykytilanteen vuoksi EKP:n pankkivalvonta ei aio vastustaa jonkin tietyn pankin päätöstä palata käyttämään keskiarvoa aiemmin kuin normaalioloissa.⁹

Odotuksena on, että ne luottolaitokset, jotka käyttävät perusskenaarion lisäksi muita skenaarioita,

- arvioivat näiden skenaarioiden todennäköisyydet ja niiden poikkeamisen perusskenaariosta edellä esitettyjen periaatteiden mukaisesti
- varmistavat, etteivät luotettavaa ennustehorisonttia pidemmälle ulottuvien skenaarioiden todennäköisyydet ja poikkeamat perustu tietyn vuoden ennusteisiin, vaan niissä otetaan huomioon riittävän pitkältä aikaväliltä kootut toteumatiedot.

---

9 Keskiarvoon palaaminen tarkoittaa BKT-ennusteissa palaamista käyttämään BKT:n pitkän aikavälin kasvuvauhtia (palaaminen aiempien ennusteiden mukaisiin BKT:n absoluuttisiin määriin edellyttäisi keskimääräistä nopeampaa BKT:n kasvua).